

– Jeg var ulykkelig, græd og gemte mig, da jeg skulle sendes hjem til Finland. Jeg huskede jo ikke engang sproget, siger Hillevi, der aldrig har fortrudt, at hun blev rigtig dansk.

HILLEVI

– FINNEBARNET, DER

I 1942 oplevede lille finske Hillevi, at verden brød sammen om hende; hendes far var i krig, og hendes mor måtte sende hende til et fremmed land. Men Hillevi blev så glad for Danmark, at hun blev adopteret af sin plejemor og alligevel beholdt sin finske familie. Nu er hun tolk for andre finnebørn, der vil finde deres rødder.

En lille, forknytt pige stod pinsedag i juni 1942 af toget i Roskilde. Hun kunne se navnet på perronens skilt

– men det var det rene volapyk.

Hun kunne også se, at de mange mennesker smilede, og hun kunne høre, at de sagde en masse. Men hun anede ikke hvad – for det lød helt anderledes end hjemme i Tammerfors i Finland.

Det var den fireårige Hillevi Orvokki Vasamas an-

komst til det Danmark, der skulle blive hele hendes liv.

– Jeg husker ikke så meget fra den dag. Men jeg husker det øjeblik, da der kom en enlig dame og tog mig ved hånden. Det var Jenny Helbo Petersen, som jeg skulle bo hos.

Den lille pige og den fremmede dame spadserede stille gennem byens gader. Sådan en pinsemorgen var der søvnig ro. Men bag ruderne blev der nok alligevel holdt øje med det tavse par: Nå, så

Jenny Helbo var ugift, men fik liv i huset med sit finske plejebarn, som hun omsider fik lov at adoptere, da Hillevi tiggede og bad om at måtte vende tilbage til hende.

havde væversken med det lille udsalg i Ringstedgade da fået sit finnebarn!

Lille Hillevi havde sisu – finnernes ord for mod og udholdenhed. Ingen skulle se det, hvis hun pludselig længtes stærkt efter sine forældre, sin søster – efter det derhjemme. Hendes mor, Kerttu, havde jo forklaret, at det var for hendes eget bedste, Røde Kors fik hende og lille Anja ud af landet, så længe den finsk-russiske krig bragte så stor nød, og så mange måtte sulte. Når krigen var forbi, og faderen, Armo, kunne vende tilbage til sit arbejde som elektriker, skulle de være sammen som før.

– Hun vidste ikke, at når jeg kom tilbage, ville jeg kun plage livet af dem for at måtte „vende hjem“ til Danmark.

„Tati“

– I begyndelsen kunne min plejemor og jeg kun tale med tegnsprog. Men børn lærer hurtigt, og så snart jeg kom i børnehaven, lærte jeg at tale lige så godt dansk som de andre. Jeg havde det dejligt hos min plejemor, som jeg dengang kaldte Tati, det finske ord for tante.

Plejemor, Jenny Helbo, var en af ni søskende og savnede liv i sit hjem. Det kom i rigt mål med Hillevi. Men Jenny vidste jo, at den lille pige kun var til låns, og for

Af Rudy Stigo

Foto: Peter Schlüter og private

ikke at komme til at savne hende alt for meget, når hun skulle rejse, adopterede hun i 1944 den lille danske pige, Grethe. Det kunne ugifte kvinder godt dengang.

– Da jeg året efter skulle forlade min elskede Tati og Grethe, fordi tiden i Danmark var forbi for os 4.000 finnebørn, var jeg dybt ulykkelig og gemte mig for at slippe for at blive sendt væk.

Men Hillevi blev fundet, og under alles gråd og tænders gnidsel blev hun sendt af sted.

Nu var det i Finland, hun ikke forstod et ord af, hvad der blev sagt – og ingen var i tvivl om, hvor hendes hjerte var.

– Anja havde kun været kort tid i Sverige, og vi havde fået en lillebror, Veikko. Far kom hjem fra krigen, og vi skulle være en rigtig familie. Det kunne jeg bare ikke forlige mig med.

For selv om Hillevi kom i skole og hurtigt lærte sit modersmål igen, faldt hun ikke til. Det var Jenny og Grethe og livet i Danmark, der for alvor talte.

– Jeg tiggede og bad, og der blev skrevet frem og tilbage. Til sidst gav mine forældre efter, og i 1946 vendte jeg hjem til Roskilde, hvor Tati blev min mor, da hun adopterede mig. Den dag papirerne var i orden, gav hun mig et adoptionsbæger – som andre dengang tit fik et dåbsbæger.

Kerttu og Armo Vasama måtte sende deres to små piger ud af Finland, fordi krigen skabte både nød, elendighed og fare. Her sidder Hillevi hos sin far, mens Anja er på mors arm.

Hillevi måtte dog selv sørge for at søge dansk statsborgerskab, da hun blev 18 år.

– Men jeg var aldrig i tvivl om, at jeg ville være rigtig dansk. Selv om jeg også holdt af Finland, var det her, jeg hørte hjemme.

Kontakt til Finland

At være flygtningebarn voldte aldrig Hillevi problemer.

– Vi finnebørn var som regel populære, og jeg blev for eksempel ikke et øjeblik drillet i landsbyskolen i Jersie, som vi flyttede til. Jeg havde det bare pragtfuldt og blev 100 procent optaget i Jennys store familie.

– Men jeg fik lov at beholde kontakten med min biologiske familie. Mor og far kom blandt andet herved til

min konfirmation, og jeg har tit besøgt dem i Finland, hvor min biologiske mor lever endnu. Efter Jennys død i 1988 har jeg fået noget større kontakt med hende, selv om vi aldrig taler rigtigt om det, der undrede mig, da jeg blev voksen: Hvordan kunne hun sende sit barn væk? Jeg vil aldrig bebrejde hende det, for jeg synes, det var flot, at hun ville give mig de bedre muligheder – men jeg tror ikke, jeg selv kunne have gjort det.

De bedre muligheder indebar blandt andet, at Hillevi tog realeksamen i Køge og skulle være lærer.

– Dengang var jeg bare så doven, at det alligevel ikke var noget for mig. I stedet kom jeg ind på Rigstelefonen i København, hvor jeg var i to år, før det pludselig sagde „bang“:

takten med deres finske familie, og når de senere blev interesseret i deres rødder, kunne de ikke mere sproget. Det har jeg aldrig givet slip på, siden jeg i 1945 lærte det for anden gang. Derfor har jeg kunnet tolke, når dansk-finske skulle gense deres familie efter de mange år.

Hjemme i Jersie bor Hillevi og Ib nu på en tidligere landejendom sammen med datteren Anne, hendes mand og lille datter og med sønnen Henrik, der ikke har stiftet familie endnu. Deres ældste søn mistede de ved en trafikulykke, da han var 17 år.

Det tætte familieliv er ét og alt for Hillevi:

– Det gør altid ondt i mig at læse og høre om, hvordan familier stadig må splittes af krig og ulykker. På baggrund af min egen barndom, der trods alt blev delt mellem to lande, synes jeg, det er grusomt... og tænker tit med taknemlighed på, hvor heldig jeg var, at jeg fik et lykkeligt liv med plads til både min finske og min danske familie.

– Men det vidste ingen – og allermindst jeg selv – dengang i 1942, da jeg stod af toget i Roskilde og mødte en ny verden, en fremmed planet.

En lille forknytt pige er kommet til Roskilde og står her i sit fine tøj. Hun anede ikke, hvad de mange ukendte mennesker sagde til hende...

IKKE VILLE HJEM

Hillevi og hendes danske søster, Grethe, som Jenny Helbo adopterede, fordi hun frygtede den dag, da Hillevi skulle hjem. Men sådan gik det jo ikke... Danmark blev til sidst den lille finnegiges hjem for altid.

– Aftenen før jeg skulle på otte dages ferie hos en penneveninde i Holland, gik jeg ind på dansehuset Taverna i Tivoli. Jeg sad med et glas sherry, da en pæn ung mand bød mig op til en af de sidste danse. Det var „Når lygterne tændes“, og et halvt år senere blev Ib og jeg gift, fik tre børn og et dejligt liv.

Hillevi blev siden pædagogmedhjælper for blinde og døve børn, og desuden fik hun efterhånden opgaver med at tolke mellem sine to modersmål, finsk og dansk.

– Jeg er naturligvis medlem af foreningen for de 300 finske flygtningebørn, der blev i Danmark. Mange af dem mistede dengang kon-

